

DATUM
2024-12-11DIARIENR
2024/185-4ERT DATUM
2024-09-12ER BETECKNING
Ju2020/09Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av Trygghetsberedningens slutbetänkande (SOU 2024:54)

Statskontoret delar kommitténs bedömningar om att förtydliga uppgifterna och ansvaret för de olika aktörerna inom ramen för arbetet mot återfall i brott. Vi tillstyrker kommitténs förslag på området. Statskontoret tillstyrker också förslaget att ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att följa upp och utvärdera effekterna av de olika insatserna för att motverka återfall. I remissvaret lämnar vi dessutom synpunkter på Kriminalvårdens förutsättningar att under nuvarande omständigheter genomföra förslagen om att höja ambitionerna i arbetet med att förebygga återfall.

Tydligare ansvar och roller

Statskontoret tillstyrker förslagen som syftar till att förbättra samverkan mellan de olika aktörerna som berörs av arbetet med att förebygga återfall i brott. De olika myndigheternas uppgifter och ansvar på området bör anges tydligt i instruktionerna eller genom särskilda uppdrag.

Vi invänder inte mot förslaget att ändra socialtjänstlagen så att kommunerna på Kriminalvårdens begäran ska delta i samordnad planering av individuella åtgärdsplaner. Vi noterar dock att det är osäkert vilken effekt som förslaget kommer att få eftersom det inte innebär något nytt åtagande för kommunerna förutom att delta i möten som Kriminalvården kallar till. Det kan finnas en risk för att kommuner som hittills har valt att avstå från att delta i sådan planering inte är särskilt villiga att förändra eller utöka sina faktiska ansträngningar på området. Därför är det viktigt att följa upp vilken effekt som förändringen får.

Kriminalvårdens förutsättningar att prioritera arbetet mot återfall

Som kommittén konstaterar har Kriminalvården för närvarande stora utmaningar på grund av den höga beläggningen inom såväl häkten och anstalter som frivården. Antalet klienter förväntas dessutom öka under de närmaste åren. Därför pågår en omfattande utbyggnad av myndighetens kapacitet. De uppgifterna är rimligen högt prioriterade och berör många delar av myndighetens verksamhet på både kort och

lång sikt. Det gäller bland annat möjligheterna att rekrytera tillräcklig kompetens. Frågan är hur myndigheten samtidigt ska kunna prioritera och utveckla arbetet mot återfall. Inte minst en ökad samverkan med andra aktörer och om allt fler klienter kommer att kräva resurser. Även om myndigheten kompenseras med höjda anslag är det inte självklart att den kan frigöra eller på annat sätt få tillgång till den kompetens som behövs för att utveckla och höja ambitionerna i arbetet med att minska återfallen. Statskontoret har nyligen analyserat olika risker med och myndigheternas möjligheter att hantera den typen av stora omställningar som Kriminalvården genomför för närvarande.¹ Bland annat konstaterade vi att sådana omställningar kan medföra konsekvenser och risker, till exempel att annan verksamhet prioriteras ned eller att kvaliteten i verksamheten minskar. Myndigheten kan därför vara tvungen att skjuta upp utvecklingsarbete som redan pågår.

I sammanhanget vill vi också påpeka att det finns ytterligare förslag som kommer att ställa ökade krav på Kriminalvården, till exempel när det gäller tillgång till lokaler och kompetens. I remissvaret på delbetänkandet från Utredningen om skärpta regler för unga lagöverträdare (SOU 2024:39) pekade Statskontoret på att myndighetens ansträngda läge försvårar möjligheterna att genomföra utredningens förslag (dnr 2024/170-4).

Enligt Statskontoret är det viktigt att regeringen tar hänsyn till Kriminalvårdens förutsättningar på kort och lång sikt när den bereder kommitténs förslag och hur de kan förenas med myndighetens andra prioriterade uppgifter. Det gäller till exempel när det är lämpligt att utöka myndighetens uppgifter med att förebygga återfall, i vilken takt förändringarna kan genomföras och vilka resurser som krävs för att myndigheten ska kunna öka omfattningen och kvaliteten i arbetet.

Uppföljning och utvärdering

Statskontoret tillstyrker förslaget att ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att följa upp och utvärdera effekterna av de utökade insatserna mot återfall i brott. Men för att en sådan utvärdering ska bli meningsfull behöver förutsättningarna och målen för uppgiften förtydligas. Det gäller till exempel i vilken takt förändringarna ska genomföras, vilka effekter som kan förväntas och när de kan tänkas slå igenom på ett märkbart sätt.

¹ Statskontoret (2023), När myndigheter ställer om. Erfarenheter av snabba omställningar. OOS 48.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg, praktikant Idil Ismail Abdullahi och organisationsdirektör Michael Borchers, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Michael Borchers